

ÇOCUK ve ŞÖHRET

Hayatımızdaki ekran sayısı her geçen gün artsa da televizyon evimizdeki yerini ve ağırlığını korumaya devam ediyor. Hatta her evde bir televizyonun ve tek kanalın olduğu yıllardan, birkaç televizyonun ve binlerce kanalın olduğu bir döneme geçiş yaptık. Bu kanallarda birçok dizi ve yarışma programı yayınlanıyor. Artık çocuklar bu kanalların vazgeçilmez bir figüranı. Kimi programda yetenek sergileyici, kimisinde yarışmacı, kimisinde oyuncu, kimisinde ise dekor olarak kullanılan çocuklar hızlı bir şöhret elde ediyorlar. Peki, şöhret, çocuğun dünyasında nasıl bir karşılık buluyor çocuğu nasıl etkiliyor?

Şöhret, sahip olan herkes için taşınması hiç de kolay olmayan, başlangıçta etkileyici, cezp edici, sonrasında korunması güç, kaybedince de ruhsal çöküntülere sebep olan bir süreçtir. Çoğu zaman narsistik kişilik özelliklerini besler, hatta patolojik bir düzeye taşıyabilir. Şöhret zamanla gösterişli fakat kırılgan bir kimlik algısına da sebep olur. Çocuğu şöhret sahibi ünlünün şöhret çekildikten sonra düştüğü içler acısı durum zaman zaman medyaya yansıyor. Yetişkinler bile şöhretin getirdiği yük altında ezilirken, çocuk ruhunun bunu kaldırması oldukça zordur.

Şöhret dışarıdan ışıltılı görünse de çocukluk enerjisi ve masumiyeti bu süreçte yara almaktadır. Çocuk bir şekilde şöhret olduğunda aileler başlangıçta çocuklarıyla gurur duyup bu durumu bir başarı olarak algırlar. Bizzat kendileri ajanslara başvuran aileler, çocuklarının geleceği adına yatırım yaptıklarını söylerler. Ne var ki, çoğu aile arka planda çocuklarının şöhreti üzerinden görünür ve bilinir olmayı hedeflemektedir. Çocuğu şöhret olduğunda kendi benliği de okşanmakta, kendisi de meşhur bir çocuğun ebeveyni olarak anılmaktadır. Çocuğunu herhangi bir ajansa ya da programa kaydeden bir ebeveyn önce kendine şu soruyu sormalıdır: Neden ben çocuğumun görünür ve bilinir olmasını istiyorum?

Çocuğun en büyük hakkı çocukluğunu yaşama hakkıdır. Bir çocuk şöhret olduğunda, ya da bir televizyon programında yer aldığıda çoğu zaman yaşına uygun olmayan ortamlarda bulunur. Buralar yönetmen, yapımcı ve kameramanların iş ortamıdır. Bu ortamın diyalogları, dinamikleri çoğu zaman çocukları olumsuz etkiler. Bir anda çocuk dünyasından çıkıp kendini bir yetişkin dünyası içinde bulur. Çocuksuluk geride kalırken, çocukta yetişkinvari davranışlar gözlemlenir.

Şöhret olan çocuklar çekimler için uzun saatlerde prova yaparlar. Okul saatlerinin dışında setlerde uzun süre beklerler. Bazen çekimler akşam vakitleri, hafta sonları olur ve çocuk oynamak ve eğlenmek için yeterli zamanı bulamaz. Yoğun çalışma temposu çocuğun elinden neşesini de alır. Bu ortamda kendisine gösterilen özel ilgi ona nefes aldırsa da arka planda özgürlüğünü arar. Çocuk işçiliğine şiddetli bir şekilde karşı çıkan sivil toplumun, dizi ve reklam setlerinde saatlerce ağır şartlar altında çalışan çocuklar için sessiz kalması ilginçtir.

Şöhret sürekli iyi bir performans göstermeyi zorunlu kılar. Çünkü iyi olmadığında şöhret elinden kaçar. Bu durum çocuk üzerinde kaygı oluşturur. Çünkü ebeveyni, yapımcısı çocuktan büyük beklenti içine girmiştir ve çocuk bunları karşılamak zorundadır. Bekleneni yapamazsa yarışmada elenecek, çekim yenilenecek belki de çocuk şöhreti elinden kaçırmış olacaktır. Bu nedenle her çekim süreci çocuklar için kaygı ve stres demektir.

Ayrıca set ortamında çocuklar beklenen şekilde rol yapması için gereksiz ödüllere ve iltifatlara boğulur. Her set için bir oyuncak, bir hediye, onlarca iltifat ile çocuk motive edilmeye ve ayakta tutulmaya çalışılır. Bu süreçte çocukta ödül bağımlılığı ortaya çıkar. Çocuk bir dahaki sefere daha büyük ödüller bekler. Ancak ödülle hareket edebilecek bir konuma gelir

Ekran çıkma aşamasında arka planda gösterilen ilgi; ekran sonrasında okuldan, sosyal çevreden gelen ilgi patlaması kısa sürede çocuğu bulutlar üzerinde uçurur. Çocuk ilginin merkezi olmaktan çok mutludur. Ama bir süre sonra bu ilgi çekildiğinde çocuk yüksek bir tepeden düşmüş gibi acı çekmeye başlar. Öncesinde ilgi gösteren herkes geri çekilmiştir. Demek ki artık yetenekli, sevilebilir bir çocuk değildir. Bu durum çocuğu derin mutsuzluğa iter.

Çekimler esnasında çocuğun gördükleri de çocukları olumsuz etkiler. Çocuklar adam kaçırmayı, öldürme, zorbalık gibi çekimlerde bir yandan yapılanın gerçek olmadığını bilirler ama öte yandan gerçekmiş gibi de etkilenirler. Özellikle dizi ve film çekimlerinde çocuklar senaryo içeriğinden oldukça etkilenirler ve insanlara ve kendi geleceğine dair olmadık korkular geliştirirler. Her ne kadar ebeveyni eşlik ediyor, pedagoğ gözetiminde denilse de (ki bunun zaten olması gerekir) bu durum çocuğun alacağı zararı telafi edecek ölçüde olmamaktadır.

Çocuk istismarı sadece bedensel ve cinsel anlamda olmaz. Çocuğun ruhsal ve duygusal dünyasını zedeleyen, bedenini olmadık işlerde yormak da istismar kapsamında düşünülmelidir. İstismar, çocuk ruhunda iyileştirilmesi çok zor yaralar açmaktadır. Bu nedenle yapımcılar ve ebeveynler popüler olmak uğruna çocuğa zarar verip vermediklerini ciddi şekilde düşünmelidir. Şöhret bir istismar biçimine dönüşmemelidir. Çocuk oyuncu, çocuk ses sanatçısı olmak üzerine bir çocuğun görebileceği zararın örnekleri hem ülkemizde hem de dünyada oldukça fazladır. Küçük yaşta şöhret olan çocukların sonraki hayatına dair birçok trajik haberler oldukça fazladır.

Açık bir şekilde görülmektedir ki, çocukların popüler televizyon dizileri ve yarışmalarda yer alması, onların ruhsal dünyalarına ve kişilik gelişimlerine zarar vermektedir. Öyleyse şöhret uğruna, çocuklarımızın ruh sağlığını feda etmeye hakkımız var mı?

Her hakkı Pedagoji Derneği'ne aittir ve mahfuzdur.

Kaynak gösterilmek kaydıyla elektronik, dijital, fotokopi ve başka ortamlarda çoğaltılabilir, dağıtılabılır, yayınlanabilir.